

3. Хоменко И. В. Информатика в гуманитарных классах // Информационные технологии в образовании: проблемы и перспективы: Материалы международной науч.-практ. Конференции, 15–16 мая. — М., 2000. — С. 93–96.
4. Шатров А., Цевенков Ю. Проблемы информатизации образования // Информатика и образование. — 1989. — № 5. — С. 3–9.

Володимир ОМЕЛЬЯНЕНКО

ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ІНТЕРНЕТУ В БІОЛОГІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Впровадження інформаційних і комунікаційних технологій в навчальному процесі студентів факультету фізичного виховання сприятиме формуванню в них здоров'язберігаючої компетентності, підвищенню ефективності підготовки фахівця.

Підвищення ефективності вищої школи неможливе без зміни парадигми організації навчального процесу. На зміну традиційній освітній моделі, що базується на пріоритеті простого засвоєння і відтворення інформації, має прийти нова модель, головною метою якої — всебічний розвиток особистості. Одним із завдань модернізації навчального процесу є запровадження інноваційної (інтерактивної) моделі навчання з використанням сучасних комп'ютерних, інформаційних та комунікаційних технологій, нарощування дослідницького, експериментального потенціалу як основи підготовки фахівця [1].

Мета статті — обґрунтувати можливості використання ресурсів Інтернету для формування здоров'язберігаючої компетентності вчителя фізичної культури.

Завдання дослідження:

- 1) вивчити освітні можливості Інтернет;
- 2) визначити перспективи застосування інформаційних і комунікаційних технологій для формування здоров'язберігаючої компетентності майбутнього вчителя фізичної культури.

Сучасне суспільство називають інформаційним, оскільки інформація стала найважливішим ресурсом, що забезпечує прогрес людства. Накопичені величезні обсяги інформації в електронних базах даних швидко збільшуються. Створені комунікаційні мережі, котрі дозволяють отримувати і передавати будь-яку інформацію: текст, графіку, аудіо та відео записи. Майже в усіх сферах життя люди, організації, держави виступають як суб'єкти інформаційних відносин. В такому глобалізованому світі людина не може діяти максимально ефективно, підтримувати свою професійну компетентність без використання ресурсів Інтернету як джерела інформації і засобу її доведення до людини [1; 2].

Важливість використання нових інформаційних технологій в умовах інформаційного суспільства, зокрема для освітньої галузі, визначена Законом України “Про національну програму інформатизації” (1998), Концепцією Національної програми інформатизації (1998), Указом Президента України “Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні” (2000).

Проблемі оволодіння і використання технологіями пошуку і опрацювання необхідної інформації в Інтернеті, приділяється увага в Національній доктрині розвитку освіти в Україні, Концепції Державної програми розвитку освіти на 2006–2010 роки. Заходи, передбачені цими документами, спрямовані на удосконалення національної системи освіти, серед них: підключення до мережі Інтернет навчальних закладів; створення освітніх порталів; навчання викладачів ВНЗ, студентів і вчителів шкіл інформаційно-комунікаційним технологіям [3; 4].

В умовах входження України в інформаційну стадію розвитку в наукових дослідженнях приділяється значна увага проблемі впровадження комп'ютерних технологій в освітній процес навчальних закладів; використання освітніх можливостей Інтернету; дослідження особливостей функціонування порталних систем. Активно розробляються теоретико-методологічні засади дистанційної освіти. Поширюється досвід функціонування окремих освітніх сайтів [5].

Спеціалістами зазначається, що впровадження Інтернет-технологій в навчальний процес сприяє організації його інтерактивного спілкування зі спеціалістами; реалізації альтернативних шляхів отримання інформації; створенню умов для систематизації та узагальнення молодого

людиною отриманої інформації; наданню допомоги у формулюванні висновків і рекомендацій стосовно поданого запиту.

Дослідження свідчать, що використання мережі Інтернет сприяє розвитку мислення, надає нові засоби для вирішення творчих завдань, змінює стиль розумової діяльності. У поєднанні зі стрімким розвитком інформаційних технологій, мультимедіа і віртуальної реальності Інтернет відкриває нові можливості у представленні студентам навчальних матеріалів, посиленні мотивації і самостійності роботи майбутніх фахівців, реалізації індивідуального підходу до навчання. Усе це разом забезпечує умови для підготовки спеціалістів на рівні, що відповідає вимогам постіндустріального суспільства. Це обґрунтовує доцільність розробки та експериментальної перевірки педагогічних технологій навчання з використанням засобів інформаційно-освітніх порталів у мережі Інтернет [6; 7].

Отже, резервом підвищення якості освіти є інформатизація освітнього процесу шляхом активного використання ресурсів Інтернету. Одним із принципів організації навчання у ВНЗ має стати технологізація навчальної діяльності, створення науково-інформаційного простору і використання для цього можливостей нових комунікаційно-інформаційних засобів.

Аналіз спеціальної літератури показав, що Інтернет — це не лише комп'ютерна сітка і можливість оперативного доступу до інформації. Це нове навчальне середовище, в якому навчальний процес стає більш інформативно і науково забезпеченим; зменшуються витрати часу викладачів і студентів; економляться витратні матеріали; посилюється мотивація навчальної діяльності студентів. Проте темпи впровадження у навчальний процес нових комунікаційно-інформаційних засобів в Україні є повільними [8].

Часто Інтернет використовується студентами для представлення і пошуку інформації та забезпечення швидкого зв'язку за допомогою електронної пошти. Насправді сфера застосування Інтернету у ВНЗ може бути значно ширшою.

Ресурси Інтернету, які можуть використовуватися для формування здоров'язберігаючої компетентності студентів факультету фізичного виховання, можна умовно поділити на три групи: електронна пошта (e-mail, ICQ), електронні конференції (News, форуми, ЧАТи) і WWW-сторінки (World Wide Web).

1. Робота з WWW-сторінками є найбільш цікавим розділом. Людина або організація можуть створити власну WWW-сторінку і розмістити там інформацію, якою вони хотіли б поділитися з іншими. Сервери всесвітньої павутини можуть використовуватися викладачем в процесі підготовки до занять для пошуку додаткової інформації та оновлення вже розробленого навчального матеріалу, а студентами — для пошуку інформації в підготовці різних творчих робіт.

Сьогодні студенти, вивчаючи біологічні дисципліни, практично не використовують ресурси Інтернету, які легкодоступні і містять багато нової корисної інформації. Однією з причин є те, що в процесі роботи з Web-сторінками викладач і студент стикаються з проблемою пошуку потрібної інформації. В цьому їм можуть допомогти особливі пошукові сервери, де необхідно лише ввести запит у пошукову стрічку і за кілька секунд буде надано список сайтів, які містять необхідну інформацію. Для прикладу, назвемо такі глобальні пошукові системи: Google, Google Scholar і Scirus — пошук наукової інформації, FileWatcher — пошук FTP-ресурсів. Пошукові системи Росії — Яндекс, Rambler, Апорт, FileSearch.ru; пошукові системи України — Мета, Сова, Український портал, FilesComUa.

Аналіз зарубіжного Інтернет-контенту засвідчив наявність у глобальній мережі значного масиву інформаційних ресурсів з альтернативними методами навчання (комп'ютерні тренажери-емулятори), які дозволяють в біологічних дослідженнях отримувати результат без використання тварин: www.ardf-online.org; <http://video.mdc.port.ac.uk/therat.htm>; <http://userwww.port.ac.uk/advice4.htm>; www.neotek.com; [scienceclass.com/dissect](http://www.scienceclass.com/dissect); www.calf.vetmed.ucdavis.edu; www.societies.nc1.ac.uk/asab; www.digitalfrog.com; www.tangentacientific.com; www.dabender.freeseffe.co.uk/dabcomp.html; www.perm.org/resource/video/html; www.calf.vetmed.ucdavis.edu; www.awlonline.com/bc; www.critcon.com; www.univet.hu/english/units/physiology; www.sheffbp.co.uk; www.clabs.de; www.uni-marburg.de/physiology/Braun/Neurodynamics.htm [9].

Дослідження україномовного Інтернет-контенту також засвідчив наявність чималої кількості зведених каталогів інформаційних ресурсів здоров'язберігаючого спрямування, які можуть використовуватися студентами ВНЗ. Так, "Сводный каталог периодических изданий

“Марс” (<http://mars.udsu.ru>) на запит про наявність журналів оздоровчого спрямування, запропонував 6 журналів “Фізіологія людини і тварин”, журнали “Спортивна медицина”, “Спортивне харчування” та ін. В пошуковому каталозі “TheList” (<http://thelist.ru/catalog.php>) знайдено 1016 сайтів про здоров’я; “Google” — лише в Україні 1170000 сайтів, з них українською мовою 385000; журналів з фізіології — 58100, з них українською мовою 936. В Інтернеті можна знайти великі тематичні підбірки електронних текстів та колекції рефератів оздоровчої тематики (<http://www.br.com.ua/>, <http://edu.meta.ua/>, <http://www.uaportal.com/Science/Referats/>). Є медичні енциклопедії, анатомічні атласи (<http://med.claw.ru>), безкоштовні електронні підручники, які подаються в режимі on-line. На Web-сторінці НБУВ (www.nbu.gov.ua) у розділі “Он-лайн книги, газети, журнали” наведено Інтернет-адреси деяких зібрань.

Наявність гіперпосилань на сторінки інших освітніх сайтів дозволяє створювати інформаційний продукт у варіанті Web-квесту, що полегшує отримання і подальший аналіз інформації студентами. Web-квести дозволяють максимально втілювати міжпредметні зв’язки, створюють можливість для виконання творчих проєктів, групових робіт.

Інтернет-ресурси містять електронні наукові видання для фахівців галузі фізичної культури, які також повинні використовуватися в процесі біологічної підготовки студентів факультетів фізичного виховання, наприклад, наукові видання Національного університету фізичного виховання “Наука в олімпійському спорті”, “Теорія і методика фізичного виховання і спорту”, “Спортивна медицина” (www.nbu.gov.ua/articles/nufvsu/); видання Харківської державної академії дизайну та мистецтв “Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту”, “Физическое воспитание студентов творческих специальностей”, “Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв” (<http://www.nbu.gov.ua/eb/khhpi.html>); науковий вісник Львівського державного університету фізичної культури “Спортивна наука України” (<http://www.nbu.gov.ua/e-journals/SNU/title.html>) та ін.

Використання Інтернет-ресурсів здоров’язберігаючого характеру створює реальні умови для реалізації на практиці принципів педагогіки співробітництва, продуктивного навчання, дослідницьких (проєктних) методів навчання. Це допоможе студентам глибше вникнути в медико-біологічні проблеми впливу сучасного спорту на організм людини, якісніше виконувати різні завдання дослідницького характеру. Робота з Web-сайтами дозволяє організувати навчальну діяльність так, що студенти самостійно шукають, аналізують і узагальнюють матеріал, а це покращує ефективність процесу навчання. Використання Web-сайтів допомагає визначати гностичні рівні студентів.

Інтегратором інформаційного забезпечення біологічних дисциплін студентів факультету фізичного виховання має слугувати освітній портал, який нині відсутній. Першим етапом розробки освітнього порталу є створення віртуальних навчальних сайтів окремих ВНЗ або корпоративних мереж (Інтранет). Інтранет створює у студентів “матеріальну” базу для вдосконалення корпоративного духу, його можна використовувати як спосіб організації колективної роботи, а не лише як конкретний набір технічних рішень.

2. Діалогова комунікація — off-line і on-line (e-mail, ICQ) дає можливість обміну листами між всіма користувачами комп’ютерів, які підключені до Інтернету. Вона може бути використана: викладачем — для обміну навчально-методичною інформацією зі своїми колегами, методистами, провідними вченими з різних регіонів країни; студентами — для обміну навчальними творчими роботами з своїми однокурсниками з інших регіонів країни чи зарубіжжя; викладачами і студентами — для взаємного обміну інформацією в процесі реалізації навчальних завдань і реалізації телекомунікаційних проєктів.

3. Полілогова комунікація — off-line і on-line (конференції, форуми, ЧАТи) об’єднують людей за інтересами. Надіслана інформація попадає відразу до всіх її учасників. Телеконференції можуть бути корисними для викладачів при обговоренні в режимі on-line найбільш актуальних питань змісту і методів навчання, інших важливих і цікавих проблем; для студентів — при участі в різних навчальних і пізнавальних телекомунікаційних проєктах, наприклад, інтелектуально-розвивальні ігрові програми “мозкового штурму” типу “Що? Де? Коли?”, “Брейн-ринг”. Інтерактивні психологічні заняття-тренінги — це інструмент для

продуктивної рефлексії особистості, котра не тільки пізнає, спілкується, а й реалізує саму себе в синергії природної, соціальної і духовної форм буття людини.

Інтернет є зручним способом впровадження в навчальний процес альтернативних освітніх методик (кейс-технологія, Інтернет-технологія, мультимедіа-технологія, технологія глосарного навчання та ін.).

Кейс-технологія дозволяє реалізовувати модульний принцип навчання. У ній кожен навчальний курс забезпечується спеціальним навчальним посібником, програмою і методичними вказівками, що допомагають освоювати навчальний матеріал.

Інтернет-технологія дозволяє реалізувати різні способи і методи навчання: електронні підручники і бібліотеки, тестові системи, засоби спілкування. При її використанні у студентів з'являється можливість: розвивати технічні навички й уміння, необхідні користувачам Інтернету для комунікації і збирання інформації; стежити за розвитком і змінами нових інформаційних технологій; вчитися синтезувати дані, придбані через Інтернет, в єдине ціле; використовувати різні пошукові системи.

Мультимедіа-технології дають змогу здійснювати поєднання в одному програмному продукті різноманітні види інформації: традиційні (тексти, таблиці, ілюстрації, фото й ін.) та оригінальні (звук, музика, фрагменти відеофільмів, анімація тощо). Технологія мультимедіа активізує пізнавальну діяльність студентів максимально широким чуттєвим сприйняттям.

Технологія глосарного навчання заснована на координації, узагальненні і запам'ятовуванні основних понять, термінів, явищ, персоналій. Цей метод розглядається як інтелектуальний процес, пов'язаний з активним гносеологічним пошуком. Робота над глосарієм, крім запам'ятовування, систематизації і відтворення, сприяє розширенню комунікативного досвіду, обмінові навчальною інформацією, з'ясуванню різних проблемних питань, формує стійкий пізнавальний інтерес, дослідницьку захопленість [10].

Особливістю віртуального світу є постійне оновлення існуючих інформаційних масивів, що серйозно ускладнює викладання всіх навчальних дисциплін. Одним із способів вирішення цієї проблеми є створення електронного підручника, інтегрованого в Інтернет, який змінюватиме свій зміст залежно від змін, що відбуваються на освітніх порталах. В перспективі будуть з'являтися постійно актуалізовані електронні підручники, розроблені на основі сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, властивих віртуальному світу. Можливо, у підсумку це приведе до нової освітньої парадигми, сутність якої буде полягати у витисненні традиційних паперових підручників, гнучкими електронними навчальними курсами, що будуть актуалізуватися викладачами перед кожним семестром. Це дозволить ліквідувати відставання, інколи дуже значне, змісту навчальних матеріалів від реального становища справ у віртуальному світі і таким чином покращить рівень підготовки сучасних спеціалістів.

Сучасні інформаційні і телекомунікаційні технології повинні використовуватися в системі підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури. Це дасть можливість за короткий термін познайомити вчителів з сучасними здоров'язберігаючими технологіями, медико-біологічними проблемами фізичного виховання, теоріями керування здоров'ям людини.

Отже, аналіз сучасного стану інформаційного забезпечення навчального процесу виявив зростаючий попит на оперативний і якісний глобальний зв'язок, а також індивідуальне і колективне отримання наукової, навчально-методичної, пізнавальної відеоінформації щодо питань професійної підготовки майбутнього вчителя. Активно розробляються і впроваджуються сучасні комунікаційні засоби e-mail, ICQ, News, форуми, Чати, WAP, GPRS, 3G, аудіо трансляції, комп'ютерні віртуальні засоби навчального характеру. Спостерігається попит на мультимедіа технології. Однак впровадження цих технологій у нашій країні стримується відсутністю обґрунтованих з наукової точки зору психологічних, методичних, організаційних та інших аспектів використання інформаційних і комунікаційних технологій у навчальному процесі.

Висновки: 1. Аналіз спеціальної літератури показав, що освітні можливості Інтернету ще недостатньо досліджено у теоретичному і практичному аспектах, зокрема, малодослідженою залишається проблема використання ресурсів Інтернету в біологічній підготовці студентів факультету фізичного виховання.

2. Впровадження інформаційних і комунікаційних технологій в навчальному процесі студентів факультету фізичного виховання сприятиме формуванню в них здоров'язберігаючої компетентності, підвищенню ефективності підготовки фахівця.

3. Аналіз спеціальної літератури виявив необхідність проведення досліджень щодо створення інформаційних освітніх порталів, які підвищують ефективність використання ресурсів Інтернету.

Подальше наше дослідження передбачає:

– розробити педагогічну концепцію формування здоров'язберігаючої компетентності майбутнього вчителя фізичної культури, принципи відбору змісту, форми і методи навчання;

– обґрунтувати структуру інформаційно-освітнього порталу оздоровчого спрямування і визначити критерії ефективності його роботи;

– науково обґрунтувати психологічні, методичні та організаційні аспекти використання інформаційних і комунікаційних технологій з метою формування здоров'язберігаючої компетентності вчителя фізичної культури.

Вимагають подальшого вивчення дидактичні і психологічні аспекти самостійного навчання студентів з використанням WAP, GPRS і 3G.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ніколаєнко С. Підвищення ефективності вищої освіти — визначальний чинник зростання соціально-економічного потенціалу держави. Доповідь на підсумковій колегії Міністерства освіти і науки України 23 лютого 2006 року. — К., 2006.
2. Ярох А. І. Сучасні інформаційні та комунікаційні системи: Методичні матеріали для студентів очного, заочного та дистанційного навчання із спеціальності “Журналістика”. — Харків, 2003. — 20 с.
3. Концепція Державної програми розвитку освіти на 2006–2010 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липня 2006 р. № 396-р. К., 2006.
4. Національна доктрина розвитку освіти // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2002. — № 2. — С. 9–22.
5. Осадчий В. В. Педагогічні засади професійного консультування молоді засобами Інтернет: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. — Вінниця, 2005. — 20 с.
6. Кустовський С. Комп'ютерні навчальні технології як засіб активізації самостійної роботи студентів-економістів // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. — 2004. — №5. — С. 185–188.
7. Мокін Б. І., Грабко В. В., Месюра В. І., Юхимчук С. В. Досвід використання Інтернет-технологій у Вінницькому державному технічному університеті // www.vstu.vinnica.ua/ies2000/doclad/a/a03.htm
8. Ніколаєнко С. М. Освіта в інноваційному поступі суспільства // Освіта України. — 2006. — 14 серпня.
9. Альтернативні методи навчання біології: Матеріали міжнародного науково-практичного семінару. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. — Київ, 19–20 вересня 2002 р. — К., 2002.
10. Вучева В. В., Мещерякова О. Н., Соколова Л. А. Использование дистанционной технологии с целью активизации познавательной деятельности студентов в системе профессионального физкультурного образования // Теория и практика физической культуры. — 2002. — № 9. — С. 46–49.

Леонід МОСІЙЧУК,
Андрій ДЗЮБАНОВСЬКИЙ

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКСПЕРТНОГО ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ ПРЕДМЕТУ “ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ” У ПЕДАГОГІЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ (відповідно до кредитно-модульної системи підготовки фахівців)

Розкриваються шляхи, що визначають завдання фізичної культури у педагогічних вищих навчальних закладах (ВНЗ), їх важливість у задоволенні особистих і суспільних потреб, роль різних видів дій для їх вирішення згідно з вимогами Болонської системи. Обґрунтовано систему оцінки діяльності студентів.

Модернізація вищої освіти на сучасному етапі розвитку України вимагає пошуку ефективних шляхів озброєння майбутніх фахівців необхідним багажем знань, умінь та навичок.